

Hoe bi ben jij?
symposium

Van Kinsey naar Klein

Hoe

Bi

BEN jij ?
de resultaten

programma

Bi-symposium "Van Kinsey naar Klein"

biseksualiteit, gedrag en identiteit

Voorwoord

De acceptatie van biseksualiteit is een belangrijke voorwaarde voor de seksuele bevrijding naar een samenleving waarin pluriformiteit en seksuele diversiteit de grondslag vormen. Vanuit dat gedeelde uitgangspunt werken LNBi (Landelijk Netwerk Biseksualiteit) en COC Nederland samen.

Nederland is een tolerant land. De wettelijke emancipatie van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen heeft in de laatste decennia forse stappen vooruit gezet. Symbool daarvoor en bekroning daarvan is de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor paren van gelijk geslacht.

Maar louter tolerantie volstaat niet – want daarmee wordt de hokjesgeest die ook zo kenmerkend voor mensen en zeker voor ons land is bestendig. Homo- en heteroseksualiteit zijn voorbeelden van die benauwende hokjes. Overzichtelijk en normerend tegelijk – en vooral gerieflijk omdat de heteroseksuele meerderheid zichzelf niet ter discussie hoeft te stellen en toch de homoseksuele minderheid gelijke rechten kan toekennen.

Een win/win-situatie, zou je denken, maar wat nu, als je niet in die hokjes past? Dan val je tussen wal en schip, ben je bedreigend voor de heteroseksuele meerderheid én de homoseksuele minderheid. Dan wordt je veelal gedwongen toch te kiezen. Dat is wat veel biseksuelen meemaken. Maar biseksualiteit stelt ons ook de echt wezenlijke en bevrijdende vragen over ons seksueel gedrag en identiteit.

De confrontatie daarmee is daarom van essentieel belang.

Daarom organiseren LNBi en COC Nederland samen vandaag 22 september 2007 het symposium 'Van Kinsey naar Klein – biseksualiteit, gedrag en identiteit' en presenteren die dag de uitkomsten van de Nationale Bi-Test. Op 23 september is het wereldwijd Bi-celebration day, een goede reden om dit symposium en feest rond die dag te organiseren!

Wij wensen alle deelnemers een interessant symposium en een prettige dag toe!

Hoe bi ben jij?

Bijna 50.000 mensen hebben de *Klein Seksuele Oriëntatie Grid (KSOG)* ingevuld op www.hoebibenjij.nl, de speciale website die voor dat doel is ingericht door het Landelijk Netwerk Biseksualiteit (LNBi) en COC Nederland.

Uit de analyse van de data blijkt dat de respondenten uit alle provincies van Nederland komen. Een aanzienlijk deel komt van daarbuiten, onder meer uit België (5.100).

De respondenten vertegenwoordigen Nederland, met 64% mannen en 35% vrouwen en ook ruim 200 personen die zich als transgender identificeren.

Ook westerse en niet-westerse allochtonen zijn goed vertegenwoordigd.

Afhankelijk van de onderzoeksvariabele ligt het percentage mensen dat biseksueel genoemd kan worden tussen de 30 en 60%.

Het percentage respondenten dat homoseksueel of lesbisch genoemd kan worden ligt tussen de 5 en 10%.

Er zijn verschillen gevonden op het gebied van de kenmerken identiteit, seksuele aantrekkingskracht, seksuele fantasie en seksueel gedrag die tijdens de studiemiddag nader toegelicht zullen worden.

Zo blijken biseksuelen op deze kenmerken een grote spreiding te laten zien. Maar ook homoseksuele mannen, lesbische vrouwen en heteroseksuelen laten hierop een diversiteit zien die wellicht niet door iedereen verwacht wordt.

Sommige van deze resultaten komen overeen met de onderzoeksresultaten met de *Klein Seksuele Oriëntatie Grid (KSOG)* uit andere landen.

De presentatie over de resultaten zal verzorgd worden door dr. Erwin Heyl, Ron Fox, Phd. en drs. Leo Goetstouwers.

Colofon

Het Bi-symposium is georganiseerd door de Vereniging Landelijk Netwerk Biseksualiteit (LNBi) en COC Nederland, en is financieel mede mogelijk gemaakt door:

Het Oranje Fonds
Stichting De Roze Jonker
Partners-in-Creation

Vereniging Landelijk Netwerk Biseksualiteit Postbus 75087, 1070 AB Amsterdam
COC Nederland Postbus 3836, 1001 AP Amsterdam
Vormgeving en ontwerp: Frank Sloomweg 2007

Programma

Zaterdag 22 september 2007

10.30 uur	Zaal open
11.00 uur	Inschrijving en ontvangst met koffie en thee
11.05 uur	Opening door dagvoorzitter <i>Bob van Schijndel</i>
11.15 uur	Openingswoord door <i>Luc Houtkamp</i> , voorzitter van het LNBI
11.45 uur	Hoe bi ben jij? <i>Dr. Erwin Heyl</i> Achtergrond en cijfers
12:15 uur	Hoe bi ben jij? <i>Ron Fox, Ph.D.</i> Biseksualiteit in een internationaal perspectief (in English).
12.45 uur	Hoe bi ben jij? <i>Drs. Leo Goetstouwers</i> De toekomst en biseksualiteit.
13.00 uur	Vragen
13.00 uur	Lunch aangeboden door COC en LNBI
14.00 uur	Op de wip. <i>Karin Spaink</i>
14:45 uur	Diverse parallele workshops/ presentaties: - Biseksuelen in Nederland: prevalentie en verschillen met homo- en heteroseksuelen. <i>Lisette Kuyper (Rutgers Nisso Groep)</i> - Op weg naar je ideaal aan de hand van je eigen Klein Grid. <i>Maria Bosman/ Adri van den Berg</i> - Het belang van een biseksuele identiteit. <i>Nico Lippe (LNBI)</i> - Bimannen Bewust! <i>Piet Schwering en Sjon Klaaijsen</i>
15:45 uur	Pauze
16:00 uur	Paneldiscussie met enkele sprekers. Onderwerp: hoe kunnen we het dichotome denken (hetero-homo) doorbreken?
16.50 uur	Afsluiting door dagvoorzitter
17.00 uur	Borrel (met hapjes)
18:00 uur	Eten (verzorgd door COC-LNBI indien vooraf gereserveerd en betaald)
Vanaf 20:30	Feest en uitreiking Bi-Award door LNBI-voorzitter
01:30 uur	Einde feest

Korte beschrijving van de lezingen, workshops en sprekers.

Ochtendlezingen:

Dr. Erwin Heyl: Hoe bi ben jij? Achtergrond en cijfers.

Erwin Heyl zal vertellen over de resultaten van het onderzoek dat de afgelopen maanden via het internet heeft plaatsgevonden. Bijna 50.000 mensen hebben de moeite genomen de Klein Seksuele Orientatie Grid in te vullen. Dat heeft geleid tot een aantal opvallende bevindingen die Erwin zal toelichten aan de hand van cijfers en grafieken.

Ron Fox, Phd: Hoe bi ben jij? Biseksualiteit in een internationaal perspectief. (in English)

Ron Fox zal in deze lezing een overzicht geven van de ontwikkeling van de Klein Seksuele Orientatie Grid (KSOG). Daarbij zal aan de orde komen hoe de KSOG gebruikt is in eerder onderzoek en hoe de resultaten van het 'Hoe bi ben jij' onderzoek zich verhouden tot de resultaten van soortgelijk onderzoek naar biseksualiteit in andere landen.

Drs. Leo Goetstouwers: Hoe bi ben jij? De toekomst en biseksualiteit.

Hij zal vooruit kijken in de toekomst. Wat verandert er nu biseksuelen vandaag de dag zichtbaarder worden en wat betekent dat voor de indeling van seksuele identiteiten aan de hand van homoseksualiteit aan de ene en heteroseksualiteit aan de andere kant?

Zijn we getuige van het einde van het binaire denken in seksuele identiteiten?

***Erwin Heyl** is socioloog en momenteel als onderzoeker verbonden aan het Koninklijk Nederlands Genootschap voor de Fysiotherapie. Hij heeft onderzoek gedaan op diverse maatschappelijke terreinen en is gepromoveerd op een onderzoek naar de effecten van sociale cohesie. Ook was hij lange tijd bestuurslid van het LNBI en van een COC-regio en tevens een van de organisatoren van de eerste European Bisexual Conference te Rotterdam.*

***Ron Fox** is auteur, onderzoeker, psychotherapeut en docent. Hij begeleidde het eerste grootschalige onderzoek naar biseksuele identiteitsontwikkeling en heeft bijdragen geleverd aan diverse hoofdstukken over biseksualiteit en biseksuele issues in h/l/b/t psychologie boeken. Hij was recentelijk gastredacteur voor het Journal of Bisexuality over onderzoek en biseksualiteit en over psychotherapie met biseksuele mannen en vrouwen. Ron heeft papers en workshops over biseksuele onderwerpen gepresenteerd op conferenties voor professionals, graduate scholen en vrijwilligersorganisaties zowel in de VS als op internationale conferenties over biseksualiteit.*

***Leo Goetstouwers** is auteur en psychotherapeut met een privé praktijk in Amsterdam.*

Hij organiseerde lezingen, discussiebijeenkomsten, zelfhulpgroepen, sociale activiteiten als het bi-café, was als adviseur verbonden aan de eerste European Bisexual Conference in Rotterdam, 2001, werkte mee aan documentaires, radio- en tijdschriftreportages en een talkshow over biseksualiteit. Hij organiseerde bi-weekeinden voor biseksuele mannen en vrouwen en publiceerde onlangs artikelen in het Journal of Bisexuality en het tijdschrift Seksuologie.

Middaglezing:

Karin Spaink: Op de wip

Wie voor 't eerst verliefd wordt op iemand van de eigen sekse, komt al gauw tot de conclusie dat hij of zij 'dus' homoseksueel is. Je bent óm. Van de andere kant, zoals ze dat vroeger zeiden.

De ingeburgerde gedachte dat homoseksualiteit exclusief is, een aan/uit-switch 'je bent het, of je bent het niet' is vals. Evenals de gedachte dat heteroseksualiteit voor homoseksuelen iets uit het verleden is, iets van toen ze 'het' nog niet wisten, of nog niet durfden erkennen. De werkelijkheid is rafeliger en minder afgebakend, en vooral: minder gepolariseerd.

Heteroseksualiteit is niet altijd een eerder gepasseerd station en homoseksualiteit niet altijd het eindpunt. Er zijn veel mensen die oscilleren. Die op de wip zitten. Now you see it, now you don't.

Is 'biseksualiteit' eenzelfde categorie als homo- en heteroseksualiteit? Zijn de politieke behoeftes van homoseksuelen hetzelfde als die van homoseksuelen, zoals de koepelterm 'holebi' suggereert?

Middagworkshops:

B homoseksuelen in Nederland: prevalentie en verschillen met homo- en heteroseksuelen

Door Lisette Kuyper - Rutgers Nisso Groep

De Rutgers Nisso Groep, kenniscentrum seksualiteit, heeft vorig jaar een groot-schalige bevolkingsstudie uitgevoerd naar seksuele gezondheid in Nederland (Bakker & Vanwesenbeeck, 2006). In deze studie is seksuele oriëntatie ook uitgebreid aan bod gekomen.

Tijdens de presentatie op dit bi-sympo-

Karin Spaink (1957) is columnist en schrijfster. Haar vaste thema's zijn seks, gezondheid en technologie. Ze was de huiscolumnist van XL, indertijd het blad van het COC, en heeft een vaste column in Het Parool. Ze beweegt zich al jaren in en uit de homobeweging, die haar verder zeer aan het hart gaat. Website: www.spaink.net.

Maria Bosman is psycholoog en geeft vele trainingen en weekenden voor nieuwe en ervaren bi's over het (h)erkennen van je eigen biseksualiteit, coming-out, 'empowerment' en zelfbewustzijn.

Adri van den Berg was bestuurslid van het LNBI en heeft diverse workshops gegeven over biseksualiteit en relaties.

Nico Lippe is al jaren actief in de bi-wereld. Zo was hij enkele jaren coördinator van de Nijmeegse bigroep GoBi, en schreef hij mee aan het recentelijke beleidsplan "Biseksualiteit, Samen verder" van het LNBI en COC Nederland. Daarnaast geeft hij regelmatig workshops en voorlichting over allerlei aspecten op het gebied van liefde, relaties en seksualiteit.

Sjon Klaaijsen is al jaren actief in de bi-beweging (o.a. Gobi, Nijmegen) en heeft vele workshops en voorlichting gegeven over biseksualiteit, relaties, veilig vrijen en nog veel meer.

Piet Schwering is agogisch geschoold en is autodidact rondom biseksualiteit; hij wil zijn eigen ervaring en proces delen met bi-mannen.

Piet en Sjon starten dit najaar een bi-mannengroep in regio Oost.

sium zal worden ingegaan op de prevalentie van biseksualiteit in Nederland (hoeveel bi's zijn er) en worden ho, le, he en bi's vergeleken op een aantal seksuele en relationele aspecten. De workshop begint met het invullen van een korte kennisquiz, gevolgd door een presentatie (de antwoorden op de vragen) en biedt de mogelijkheid tot het stellen van vragen of voeren van een discussie.

Op weg naar je ideaal aan de hand van je eigen Klein Grid

Door Maria Bosman/ Adri van den Berg

In deze workshop wordt aan de hand van de Klein Grid, die de deelnemers van te voren hebben ingevuld en meegenomen, met elkaar in kleine groepjes besproken hoe je kunt werken aan het bereiken van je "ideaal" voor de in de Grid genoemde variabelen (seksuele voorkeur, seksueel gedrag, seksuele fantasieën, emotionele voorkeur, sociale voorkeur, zelf-identificatie en lifestyle). Van de deelnemers wordt een actieve houding verwacht.

Het belang van een biseksuele identiteit

Door Nico Lippe

In deze workshop gaan we in op de overeenkomsten en verschillen in seksuele aantrekkingskracht en gedrag, en de seksuele identiteit die je voert. Verder gaan we in op de vraag waarom je jezelf al dan niet als biseksueel beschouwt (of als hetero of homo) en je als zodanig naar de buitenwereld presenteert.

Tot wie of welk(e) geslacht(en) voel je jezelf aangetrokken? Hoe benoem je jezelf? Waarom benoem je jezelf zo? Zijn er verschillen in je seksuele gedrag

en je zelfbenoeming? Waarom is dat zo? Wat is daarvan het belang voor jezelf?

En wat betekent het (uit)dragen van een duidelijke biseksualiteit al dan niet voor de bi-beweging als geheel?

Aan de hand van deze en andere vragen onderzoeken we wat een biseksuele identiteit voor jou zelf al dan niet betekent, en wat het voor de bi-beweging kan betekenen als mensen zich nadrukkelijk als biseksueel profileren, of juist niet.

De workshop is niet alleen geschikt voor biseksuelen die na willen denken over hun eigen gevoelens, maar ook voor hetero- en homoseksuelen die na willen denken en willen praten over aantrekkingskracht, gedrag en identiteit, en voor andere belangstellenden zoals voorlichters, hulpverleners en onderzoekers die een beter beeld willen krijgen van wat biseksueel gedrag en een biseksuele identiteit inhouden.

Bimannen Bewust!

door Piet Schwering en Sjon Klaijzen

Een workshop van en voor Bi-mannen. In (bi-list) discussies ontstaat nogal eens het beeld dat er meer vrouwen voor haar bi-zijn uitkomen dan bimannen. Wij vragen ons af of er niet meer behoefte is aan ontmoetingen van bimannen-onder-elkaar dan de bestaande chatboxen en datingsites. Nu het LNBi zich de laatste tijd met succes richt op algemene aanvaardbaarheid van biseksualiteit onder een groter publiek, nemen intussen de contactmogelijkheden voor bi's in de regio af. Discussie en brainstorm over behoefte en wenselijkheid van gesprek en ontmoeting van bimannen, al dan niet met een (hetero-)relatie.

Dit symposium werd mogelijk gemaakt door:

Oranje Fonds

Partners in Creation

Trainingen voor lichamelijk en geestelijk welbevinden